

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 18 sierpnia 2023 r.

ZP-NKWR.431.2.49.2023.PSZ

Pani
Elżbieta Makowska
Dyrektor
Domu Czwórka
w Wałbrzychu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 7 – 9 sierpnia 2023 r. na podstawie art. 122 i art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.) kontrolerzy Piotr Szafarowicz główny specjalista oraz Jacek Sujka inspektor wojewódzki z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Domu Czwórka w Wałbrzychu przy ul. Asnyka 13 B, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Placówką”.

Przedmiot kontroli obejmował działalność Placówki w zakresie dokumentowania pracy opiekuńczo – wychowawczej, przestrzegania praw dziecka oraz zgodności zatrudniania pracowników z wymogami kwalifikacyjnymi.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 22 czerwca 2023 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na II półrocze 2023 r.

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 sierpnia 2022 r. do dnia 7 sierpnia 2023 r. funkcję dyrektora Placówki pełniła Pani Elżbieta Makowska, odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny. Możliwą przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości było nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów prawa. Kontrola została odnotowana w Księżce kontroli pod numerem 55.

Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, akt osobowych pracowników oraz wyjaśnień złożonych przez dyrektora Placówki. Ilekroć w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym jest mowa o „ustawie”

lub „rozporządzeniu” należy przez to rozumieć ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej lub rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. 2011, Nr 292, poz. 1720).

W toku przeprowadzonych czynności kontrolnych ustalono:

Dom Czwórka w Wałbrzychu przy ul. Asnyka 13 B jest publiczną placówką opiekuńczo – wychowawczą typu socjalizacyjno – interwencyjnego prowadzoną przez Miasto Wałbrzych na podstawie zezwolenia Wojewody Dolnośląskiego nr ZP-ZS.9423.4.2016.MO z dnia 1 września 2016 r. z późn. zm. Placówka zabezpiecza 14 miejsc dla dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. Na podstawie ewidencji dzieci stwierdzono, że na dzień kontroli w Placówce umieszczonych było 13 wychowanków. Wszystkie dzieci zostały skierowane i umieszczone w Placówce na podstawie orzeczeń sądowych, jednakże w dokumentacji dziesięciorga z nich były tylko postanowienia o zabezpieczeniu w pieczy zastępczej ze względu na toczące się postępowania opiekuńcze. Wśród wychowanków Placówki było siedmioro dzieci, które w dniu umieszczenia nie miały ukończonego 10. roku życia, a kolejne dwoje dzieci w wieku poniżej 10. roku życia zostało przyjęte do Placówki wraz ze starszym rodzeństwem w trybie art. 95 ust. 2 ustawy. Dyrektor Placówki, z chwilą zakończenia postępowań opiekuńczych w sprawach dotyczących dzieci poniżej 10. roku życia, winien we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wałbrzychu, dalej „MOPS”, zadbać o umieszczenie tych dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Nieuzasadnione przedłużanie pobytu małych dzieci w instytucjonalnej formie pieczy zastępczej stanowi nieprawidłowość w rozumieniu przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (*dowód: akta kontroli str. 25 – 27*).

Zgodnie z art. 93 ust. 4 pkt 3 i 4 ustawy Placówka z chwilą przyjęcia wychowanka podejmuje kontakt z pracownikami socjalnymi i asystentami rodziny z MOPS w Wałbrzychu celem rozpoznania sytuacji życiowej dziecka i rodziny. Powyższe pozwala na opracowanie planu pomocy dziecku, ze szczególnym uwzględnieniem powrotu dziecka do rodziny. Rodzice zapraszani są do udziału w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, gdzie mają możliwość przedstawienia podjętych przez siebie działań w celu odzyskania opieki nad dzieckiem. Rodzice w kontaktach z pracownikami Placówki uzyskują wiedzę w jaki sposób mogą podnieść swoje kompetencje rodzicielskie oraz gdzie można otrzymać pomoc w sprawach uzależnień będących najczęściej powodem odebrania dzieci z rodziny. Dyrektor Placówki oświadczył, że rodziny mogą kontaktować się ze swoimi dziećmi osobiście w wyznaczonych terminach odwiedzin na terenie jednostki

oraz telefonicznie, również na numer służbowy, gdy dziecko nie ma własnego telefonu. Rodzice i rodziny dzieci mogą liczyć na bieżące informacje o dzieciach, postępach w nauce, zdrowiu oraz ważnych wydarzeniach w ich życiu. Bliscy mogą również uczestniczyć w uroczystościach szkolnych, urodzinach dzieci, itp. Chętni rodzice mogą również wspólnie z dziećmi iść do lekarzy specjalistów lub brać udział w oddziaływaniach terapeutycznych (*dowód: akta kontroli str. 28*).

Analizując przestrzeganie przez kontrolowaną jednostkę przepisów art. 136, art. 137 i art. 138 ust. 1 ustawy dotyczących organizacji i dokonywania okresowej oceny sytuacji dziecka w placówce stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą dla dzieci z grupy kontrolnej zorganizowano pięć posiedzeń Zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka w dniach 14 sierpnia i 19 października 2022 r. oraz 19 stycznia, 11 kwietnia i 17 lipca 2023 r. W przypadku czterech posiedzeń składy osobowe zespołów były kompletne, natomiast w jednym posiedzeniu nie uczestniczył przedstawiciel organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, pomimo wysłanego zawiadomienia. Dyrektor MOPS w Wałbrzychu zostanie poproszony o złożenie wyjaśnień w tej sprawie. Na podstawie przedłożonej dokumentacji z posiedzeń zespołów stwierdzono dokonywanie ocen wychowanków we wszystkich obszarach opisanych w art. 136 ustawy. Po zakończeniu okresowych ocen sporządzone były wnioski o zasadności dalszego pobytu dziecka w Placówce, które przekazano odpowiednio, do Sądu Rejonowego w Wałbrzychu i Świdnicy (*dowód: akta kontroli str. 29 – 32*).

W obrębie badanej próby kontroli ustalono, że dla każdego wychowanka Placówki sporządzono diagnozę psychofizyczną, o której mowa w § 14 rozporządzenia. Stosowne dokumenty były przygotowywane przez pedagoga lub psychologa w okresie do 1 miesiąca od dnia przyjęcia dziecka do Placówki. Merytoryczna ocena przedłożonych diagnoz wykazała, że każda z nich zawierała: opis mocnych stron dziecka, przyczyny kryzysu w jego rodzinie, opis relacji dziecka z otoczeniem, opis rozwoju, wskazania dotyczące dalszej pracy pedagogicznej, pracy z rodziną dziecka oraz przygotowania do usamodzielnienia (*dowód: akta kontroli str. 33 – 34*).

Na podstawie diagnozy psychofizycznej dziecka, wychowawca kierujący procesem wychowawczym opracowywał plan pomocy, o którym mowa w § 15 rozporządzenia. Każdy poddany ocenie plan zawierał dane osobowe dziecka, datę jego sporządzenia, cel główny pobytu w Placówce oraz opis działań krótkoterminowych i długoterminowych w obszarach: środowisko rodzinne dziecka, potrzeby dziecka w sferze opiekuńczej, rozwojowej, emocjonalnej, usamodzielnienia oraz zdrowia i rozwoju fizycznego. W części pierwszej planu zawarto informacje z diagnozy psychofizycznej, co nie znajduje uzasadnienia. Plany pomocy

modyfikowane były na posiedzeniach Zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka w miarę potrzeb. Dla dwójki dzieci nie został jeszcze sporządzony plan pomocy ze względu na niedawne przyjęcie do Placówki (*dowód: akta kontroli str. 35 – 44*).

Dla wychowanków kontrolowanej jednostki prowadzone były karty pobytu zawierające opisy i informacje dotyczące obszarów wskazanych w § 17 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia. Dla wychowanków umieszczonych w Placówce w trybie zabezpieczenia interwencyjnego karty pobytu były uzupełniane nie rzadziej niż co dwa tygodnie. Do przedłożonej dokumentacji nie wnosi się uwag i zastrzeżeń (*dowód: akta kontroli str. 45 – 46*).

Zarówno pedagog, jak i psycholog, prowadził dla każdego wychowanka Placówki odpowiednio arkusz badań i obserwacji pedagogicznych i psychologicznych. Oba dokumenty zawierały podstawowe informacje o dziecku, opis przebiegu obserwacji lub kontaktu oraz podpis osoby dokonującej wpisu. Częstotliwość adnotacji była zależna od bieżących potrzeb. W zakresie obowiązku prowadzenia kart udziału w zajęciach prowadzonych przez specjalistów dla dzieci tego wymagających, dyrektor Placówki złożył do akt kontroli oświadczenie, które wskazuje, że w okresie objętym kontrolą, wychowankowie uczestniczyli w wielu zajęciach o charakterze diagnostycznym, wspomagającym, korygującym, stymulującym, interwencyjnym, edukacyjnym i socjoterapii (*dowód: akta kontroli str. 47 – 53*).

Na dzień kontroli w Placówce było dwoje wychowanków, których rodzice zostali pozbawieni praw rodzicielskich lub nie żyją. Zgodnie z art. 100 ust. 4 ustawy dzieci zostały zgłoszone do Dolnośląskiego Ośrodka Polityki Społecznej – Ośrodka Adopcyjnego we Wrocławiu celem kwalifikacji do przysposobienia, jeden w listopadzie 2014 r., a drugi w maju 2021 r. (*dowód: akta kontroli str. 25*).

W okresie objętym kontrolą w Placówce nie było wychowanków, którzy ukończyli 18. rok życia i usamodzielnili się lub po osiągnięciu pełnoletności nadal zamieszkiwali w Placówce ze względu na kontynuację nauki (*dowód: akta kontroli str. 51*).

Celem przestrzegania przepisów § 11 ust. 2 i § 12 ust. 2 rozporządzenia dotyczących sprawowania opieki nocnej w placówce opiekuńczo – wychowawczej, w tym dokonywania co najmniej trzech obchodów placówki, przedłożono dokument pod nazwą „Raport dobowy” zawierający szczegółowe informacje dotyczące wychowanków i ich funkcjonowania w czasie dyżurów dziennych i nocnych. W „Raporcie dobowym” odnotowywane były cztery obchody nocne w godzinach: 22:00, 24:00, 03:00 i 06:00 (*dowód: akta kontroli str. 54*).

Od dnia 1 września 2016 r. w Placówce prowadzona jest ewidencja dzieci, o której mowa w § 17 ust. 5 rozporządzenia. Przedłożona do wglądu ewidencja zawierała wymagane informacje, tj.: imię i nazwisko dziecka, datę jego urodzenia, adres ostatniego miejsca zamieszkania dziecka oraz aktualny adres zamieszkania rodziców dziecka lub jego opiekunów. W trakcie czynności kontrolnych uzupełniono w ewidencji dane o miejscu urodzenia wychowanka (*dowód: akta kontroli str. 54*).

Zgodnie z § 5 rozporządzenia, w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej dyrektor winien przeprowadzić stosowne postępowanie wyjaśniające oraz powiadomić w ciągu 24 godzin rodziców dziecka, Policję, sąd, asystenta rodziny i powiatowe centrum pomocy rodzinie. Zgodnie z oświadczeniem dyrektora, w Placówce obowiązuje procedura postępowania w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności dziecka. W okresie minionych 12 miesięcy nie było potrzeby uruchamiania ww. procedury. Kilkoro wychowanków samowolnie oddaliło się z Placówki na kilka godzin i przebywało w tym czasie np. na zakupach lub u rodziny (*dowód: akta kontroli str. 55 – 56*).

W Placówce przestrzegany był przepis § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia, nakazujący comiesięczne wypłacanie dzieciom kwot pieniężnych do własnego dysponowania. Na podstawie przedłożonych list wypłat kieszonkowego za okres objęty kontrolą stwierdzono, że minimalna kwota kieszonkowego wynosiła 15 zł, a maksymalna 45 zł. W okresie wakacyjnym wszyscy wychowankowie otrzymują kieszonkowe w kwocie 50 zł. Listy wypłat były podpisywane przez wychowanków lub dołączano do nich potwierdzenia dokonania przelewu pieniędzy dla wychowanka przebywającego poza Placówką (*dowód: akta kontroli str. 54*).

Na podstawie dokumentów z akt osobowych stwierdzono, że w Domu Czwórka z dziećmi pracowały osoby zatrudnione na stanowiskach: młodszy wychowawca – 3 osoby, starszy wychowawca – 1 osoba, opiekun dziecięcy – 1 osoba, opiekun dziecięcy/pielęgniarka (stanowisko łączone, niezgodne z art. 98 ustawy) – 1 osoba, pedagog – 1 osoba i psycholog – 1 osoba. Wszystkie wyżej wymienione osoby miały wykształcenie i kwalifikacje zawodowe zgodne odpowiednio z art. 98 ust. 1 pkt 1 – 3 i pkt 5 ustawy, złożyły wymagane oświadczenia, o których mowa w art. 98 ust. 3 pkt 1 – 4 ustawy oraz zostały sprawdzone, że nie figurują w bazie danych Rejestru Sprawców Przepstów na Tle Seksualnym. Kwalifikacje zawodowe dyrektora Domu Czwórka Pani Elżbiety Makowskiej zostały zweryfikowane pod kątem zgodności z ustawą w postępowaniu kontrolnym Wojewody Dolnośląskiego nr ZP-NKWR.431.2.29.2019.MS1 z dnia 25 czerwca 2019 r. Odstąpiono

od oceny zgodności zatrudnienia Pani Katarzyny Pyryt na stanowisku zastępcy dyrektora Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Wałbrzychu z przepisami ustawy o pracownikach samorządowych, gdyż nie stanowią podstawy prawnej niniejszego postępowania kontrolnego (*dowód: akta kontroli str. 57*).

W celu dokonania oceny przestrzegania praw dziecka, o których mowa w art. 4 ustawy, przeprowadzono indywidualne rozmowy z ośmiorgiem wychowanków w wieku od 6 do 16 lat, którzy obecni byli w Placówce i wyrazili zgodę na rozmowę z inspektorami do spraw kontroli. Kilkoro wychowanków z racji wieku lub ograniczeń i deficytów rozwojowych miało drobne problemy z udzielaniem adekwatnych odpowiedzi i koncentracją uwagi na rozmowie, pozostali otwarcie i swobodnie opowiadali o swoim pobycie w Placówce. Wychowankowie deklarowali, że mają stałe kontakty z członkami swoich rodzin, zarówno bezpośrednio, jak i telefonicznie. Każde dziecko wskazało imiennie przynajmniej jedną osobę spośród dorosłych w Placówce, z którą lubi spędzać czas i jej ufa. Nikt nie wnosił uwag i zastrzeżeń dotyczących wyżywienia i jego ilości, zaopatrzenia w odzież, podręczniki, środki higieny osobistej oraz kieszonkowe. Każdy wychowanek potrafił przedstawić swoje codzienne obowiązki, zakres dyżurów i czynności, które należy wykonać. Żadne z dzieci nie doświadczyło i nie było świadkiem stosowania przemocy przez osoby dorosłe w Placówce. Dwóch wychowanków powiedziało, że nie zna swojej sytuacji prawnej i nie wiedzą dlaczego znaleźli się w Placówce. Poproszono dyrektora o niezwłoczne przeprowadzenie rozmów z tymi dziećmi i wyjaśnienie im wyżej wskazanych kwestii (*dowód: akta kontroli str. 18 – 24*).

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Domu Czwórka w Wałbrzychu stwierdzono nieprawidłowości dotyczące pobytu dzieci poniżej 10. roku życia oraz zatrudnienia osoby do pracy z dziećmi na stanowisku łączonym, tj. opiekun dziecięcy / pielęgniarka.

Wobec powyższego wydaje się zalecenia pokontrolne:

1) Podjąć działania mające na celu umieszczenie dzieci poniżej 10. roku życia w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

Podstawa prawna: art. 95 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.);

Termin realizacji: niezwłocznie.

2) Uregulować kwestię zatrudnienia osoby do pracy z dziećmi na stanowisku opiekun dziecięcy / pielęgniarka.

Podstawa prawna: art. 98 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.);

Termin realizacji: niezwłocznie.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.). W terminie do dnia **15 października 2023 r.** kierownik jednostki podlegającej kontroli winien powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji uwag, wniosków i zaleceń przedstawionych w niniejszym wystąpieniu.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Zawilla
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej

.....
(kierownik jednostki kontrolującej)

Robert Kufel
.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

Jacek Szyka
.....
(członek zespołu inspektorów)

KII
Nad
KIEROWNIK ODDZIAŁU
Nadzoru i Kontroli Wspierania Rodziny
w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej

Ewa Olszyc

